

Norsk Huskattforening har drivit flera rättsprocesser:

□ Domarna har gett katterna bättre skydd

□ Vi har lyckats få bort ordet vildkatt ur norsk lagstiftning. Vi har inga vildkatter i Norge, bara övergivna, hemlösa katter. Ordet vild signalerar något farligt och det stämmer ju inte in på våra katter.

Så svarar Bodil Eikeset, ordförande i Norsk Huskattforening, när jag frågar henne om orsaken till att kattens ställning nu är betydligt starkare i Norge än i Sverige.

Text och bild: Åke Steinwall

Några exempel på den norska huskattens starkare ställning är att:

- inga friska katter får avlivas.
- alla katter från och med 2006 måste vara ID-märkta.
- inga hyresvärdar får förbjuda sina hyres gäster att ha katt.

Bakom dessa framgångar ligger åtskilliga års hårt arbete av många eldsjälar. Bodil Eikeset har varit en drivande kraft men hon vill dela med sig av äran till flera andra, bland andra advokaten Tore Sverdrup Engelschön, som hjälpt föreningen i flera rättsfall, och Bjørne Braastad, som är professor i etologi vid universitetet och bidragit med sina stora kunskaper om katters beteende och behov.

□ Att dessa kunniga personer engagerat sig för huskatterna har gett oss större uppmärksamhet i media. Tack vare deras kunnande har vi vunnit de flesta rättsfall vi varit inblandade i, konstaterar Bodil och tillägger att de juridiska framgångarna också resulterat i större stöd hos politiker och myndigheter.

Stödet för Norsk Huskattforening stärktes ytterligare genom TV-programmet Bara en katt som sänts flera gånger i såväl Norge som övriga nordiska länder. Där får tittarna följa Bodil och hennes medarbetares engagemang för flera utsatta katter.

□ Personligen tycker jag att mediauppmärksamheten är lite jobbig men jag ställer upp när det kan hjälpa katterna, säger Bodil som bor i en rymlig lägenhet i ett av Oslos ytterområden tillsammans med sex katter. Alla tidigare hemlösa katter som Bodil tagit hand om.

Bodil är uppvuxen på Vestlandet och är sedan barndomen van vid att umgås med alla slags djur. Därför var de hemlösa katterna det första hon lade märke till när hon flyttade till Oslo i 20-årsåldern.

□ När jag fick min första lägenhet började jag ta hand om hemlösa katter jag stötte på. Jag tog varje katt till veterinären och fick den ID-märkt och kastrerad innan jag började

leta ett nytt, permanent hem till den, minns Bodil.

Ganska snart började hon skriva om katter i norska dagstidningar. Först insändare och andra artiklar men efter ett tag fick Bodil en egen spalt i Aftenposten där hon svarade på läsarnas frågor om katter.

Efter en tid svarade jag på Bjørne Braastads uppmaning att alla som gillade katter borde träffas. Resultatet av det mötet blev Norsk Huskattforening som startade i Trondheim 1982. De senaste femton åren har jag varit ordförande i föreningen, förklarar Bodil.

Under de åren har Norsk Huskattforening haft flera stora framgångar i olika rättsfall där domarna har stärkt huskattens ställning i Norge.

Före de här rättsfallen var norska huskatter helt rättslösa. De räknades som fritt vilt och bostadsrättsföreningar kallade in skyttar som sköt av alla utegående katter, både hemlösa katter och katter med ägare.

Olika bostadsrättsföreningar har olika regler när det gäller katter. Vissa tillåter ett begränsat antal katter, andra tillåter bara husdjur som rastas i band medan vissa helt förbjuder husdjur. Men i rättsfallet om katten Emmeline lyckades advokaten Engelschön visa att sådana regler är oförenliga med norsk lag.

Emmeline var en perserkatt som bodde med sin husse och matte i en bostadsrättsförening som förbjöd alla husdjur. Trots att innekatten var lugn och närmast ljudlös och inte alls störde sina grannar blev det rättsak, berättar Bodil.

VANN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Norsk Huskattforening samlade in pengar för att bekosta processen för kattägarna. Föreningen ville driva saken till sin spets för att få slut på de lagstridiga regler mot husdjur som alltför bostadsrättsföreningar hade infört.

I tingsrätten ställdes OBOS, den mäktiga samorganisationen för bostadsrättsföreningar mot Emmelines ägare. Fallet blev väldigt uppmärksammat i media och rättegången var mycket spännande men vi vann. Fallet överklagades till nästa instans där vi förlorade. Tack vare att fallet sågs som prejudicerande fick vi upp det i Högsta domstolen. Beslutet motiverades med att husdjur på senare tid har blivit allt viktigare för människor, berättar Bodil.

Efter att processen tagits om en tredje gång beslöt Högsta Domstolen med tre röster mot två att Emmelines ägare hade rätt att ha katt trots bostadsrättsföreningens djurförbud.

Høyesterettsadvokaten Engelschön som stött Norsk Huskattforening genom hela processen gjorde sedan en utredning av vad alla norska lagar säger om frågan. Han lyckas i sin utredning visa att hyresvärdar och bostadsrättsföreningar inte har rätt att utfärda generella djurförbud. Endast om hyresvärderna kan bevisa att grannar blir grovt störda av djuren kan värden agera mot djurägaren. Engelschön konstaterar i sin utredning att grundregeln i norsk lag efter Emmelinedomen är att det är tillåtet att ha husdjur i sin bostad.

Under rättegången hade Engelschön kallat många viktiga vittnen, bland annat allergiläkare, som kunde avfärda

argument att innekatter skulle kunna orsaka besvär för allergiska grannar. Vi i Norge är ensamma i världen om att ha ett beslut i Högsta Domstolen som stödjer hyresgästers rätt att ha djur, framhåller Bodil.

HJÄLPER KATTÄGARE FÅ RÄTT

Fortfarande är det många hyresvärdar och bostadsrättsföreningar som har förbud eller regler när det gäller husdjur men efter Emmeline-domen är dessa regler lagstridiga. Bodil, som har sex katter, bor i en bostadsrättsförening som tillåter en katt och en hund per lägenhet och hon har själv blivit anmäld av en granne som hävdade att katterna skrek hela nätterna.

Men det blev inget av det eftersom det är upp till grannen att bevisa det. Alla störningar av husdjur måste dokumenteras av den klagande. De som inte gillar katter hittar på så mycket, menar Bodil.

Hon påpekar att det inte är antalet katter som avgör om grannarna ska få rätt i en process. En katt som sköts illa kan störa mer än sex - sju välskötta katter. I ett fall hjälpte Norsk Huskattförening en villaägare som hade 30 välskötta katter att få rätt mot klagande grannar.

Det finns människor som inte tål att se en katt men det ger dem ingen rätt att förbjuda andra att ha djur. Men visst finns det kattälskare som tappar kontrollen och skaffar fler katter än de klarar av att sköta, säger Bodil.

Hon menar dock att de flesta granntvister beror dock på någonting annat. Människor som inte tål en granne klagar på grannens husdjur för att komma åt denne. Bodil exemplifierar med ett fall där en hyresgäst hävdade att sonen blev allergisk av en katt vars ägare han var i konflikt med. Övriga grannars katter som också gick ute i området utgjorde dock inget problem.

I detta och många andra fall har Bodil engagerat sig genom att skriva till fastighetsägaren och styrelsen för bostadsrättsförening och upplysa dem om vad som står i lagen när det gäller husdjur.

Jag skickar alltid en kopia av brevet till den advokat föreningen anlitar. I många fall räcker det för att bostadsrättsföreningen ska backa. De är sällan beredda att processa för en fråga om katter ska vara tillåtna i området eller inte, konstaterar Bodil.

Tack vare internet kan Bodil i många fall hänvisa många hjälpsökande till sin hemsida (home.no.net/huskatt) där hon lagt ut all aktuell information om hur man försvarar sin rätt som kattägare.

OLAGLIGT AVLIVA KATTER

Norsk Huskattförening har också drivit process mot fastighetsägare som bedrivit avskjutning av hemlösa katter. I flera landsrättsdomar har föreningen fått rätt det är olagligt att avliva katter. Trots det förekommer avskjutningar av kattkolonier fortfarande.

Ofta beror det på att fastighetsägare inte vet att detta numera är olagligt. Vi i föreningen får ständigt arbeta med att informera fler om vad lagen faktiskt säger.

Även när det gäller avlivning av katter har advokat Engelschön gjort en utredning och sammanställt vad norska lagar säger. Till skillnad från i Sverige har markägaren inte tillstånd att avliva katter på den egna marken. Engelschön påpekar att förvildade katter visserligen faller under viltlagen men eftersom det inte finns någon jakttid eller några

andra regler som tillåter jakt på katt så är alla katter, oavsett om de är hemlösa eller inte, fredade av viltlagen. Den enda lagen som tillåter avlivning är djurskyddslagen och då bara om katten är så skadad eller sjuk att avlivning bör tillgripas för att förkorta lidandet.

Från och med 2006 träder den nya djurskyddslagen i kraft. Under arbetet med den försökte jägare och ornitologer få in en paragraf som tillät jakt på katt för att skydda fågellivet. Men det kravet gick inte igenom eftersom en ny utredning visade att katterna står för en procent av det antal fåglar som dör varje år, förklarar Bodil.

Därmed kom det inte in någon paragraf som stämplade katten som skadedjur. Den nya djurskyddslagen kommer endast att tillåta avlivning av hemlösa katter som en absolut sista utväg om katten inte kan infångas, tämjas och omplaceras.

På flera platser har frivilliga fångat in, kastrerat, vaccinerat och återplacerat alla katter i en kattkoloni. På så sätt hålls kattpopulationen på en nivå som fungerar för både katterna och omgivningen. Men det är ett väldigt resurskrävande arbete, menar Bodil.

ALLA MÅSTE ID-MÄRKAS

Bodil har även suttit med i Kattutvalget, en stor utredning med representanter för Norsk Huskattforening, staten, kommunerna och Dyrebeskyttelsen. Utredningen föreslog att 50 miljoner norska kronor skulle satsas under en femårig kampanj för att förbättra hemlösa katters situation i Norge.

Enligt utredningens förslag skulle upphittade hemlösa katter kastreras, vaccineras, ID-märkas och omplaceras till nya hem. Pengarna skulle kanaliseras till katthemsföreningar som skulle sköta arbetet, berättar Bodil.

Efter behandling i Stortinget blev det dock ingen ekonomisk hjälp till arbetet med hemlösa katter. Däremot beslöts att alla katter ska vara ID-märkta ett krav som kommer att ingå i den nya djurskyddslagen.

Vi hade även föreslagit ett krav om att alla katter som inte ingår i planerad avel ska kastreras men det förslaget gick inte igenom i Stortinget. Däremot kommer den nya lagen att uppmana kattägare att kastrera katter som inte ska gå i avel, tillägger Bodil.

Norsk Huskattforening fick också igenom sitt krav att begreppen skadedjur och vildkatter inte ska användas i den nya lagtexten. Nu heter det istället hemlösa eller ägarlösa katter.

Jag använder varken ordet vild eller tam om katter. Katter har bara olika stor erfarenhet av och förtroende för människor, framhåller Bodil.